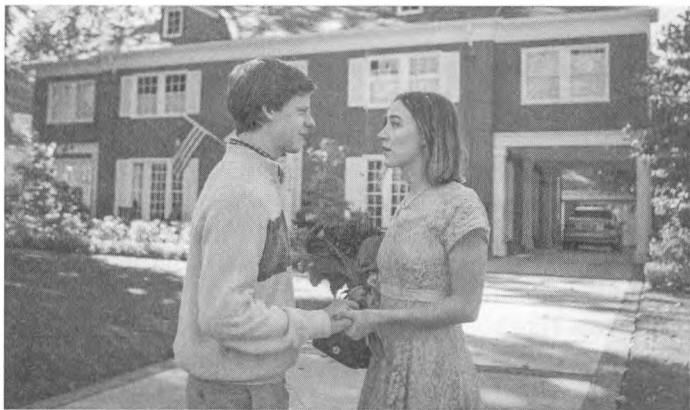

Сірша – означає «свобода»

Лариса Наумова

Кадр з фільму «Леді Птаха». Режисер Грета Гервіг. США, 2017.

Сірша Ронан – Крістін Макферсон у фільмі «Леді Птаха».

Хто така «Леді Птаха»

Уже достатньо успішна актриса Грета Гервіг у 2017 році виступила з режисерським дебютом – фільмом «Леді Птаха». Прем'єра фільму відбулася 1 вересня 2017 року на Кінофестивалі у Теллуріді і стала помітним явищем у кінематографічному житті.

За рейтинговими результатами стрічка ввійшла до десятики найкращих фільмів 2017 року Американського інституту кіномистецтва, журналу «Тайм» (2 позиція) і Національної ради кінокритиків США. «Леді Птаха» отримав премію «Золотий глобус» у категоріях «Найкращий фільм – комедія або мюзикл», «Найкраща жіноча роль у комедії або мюзиклі», був п'ятикратним номінантом на «Оскар», зокрема у тих самих категоріях «Кращий фільм» і «Краща жіноча роль». Стрічку також надзвичайно тепло сприйняла й непрофесійна аудиторія. За три місяці в прокаті фільм, знятий за 10 мільйонів доларів, заробив 48 мільйонів доларів. Американський чоловічий журнал про стиль *GQ* називає «Леді Птаха» «сходом сонця», *Detroit News* – «любовним листом», а *Sunday Times* – кращою оповіддю про взаємини матері та доньки з часів «Мови ніжності» Джеймса Брукса 1983 року.

Сюжет фільму, ймовірно, багато в чому автобіографічний. Героїня стрічки, Крістін Макферсон, як і сама режисерка та автор сценарію Грета Гервіг, народилася й живе в Сакраменто, штат Каліфорнія, де закінчує навчання у школі. Вона відмовилася від свого імені й принципово називає себе не інакше як Леді Птаха.

Провінційне тихе містечко стає тлом розгортання споконвічного конфлікту батьків і дітей. Навчаючись у випускному класі католицької школи, дівчина мріє вступити до університету. Проте фінансові труднощі родини су-

перечать її намірам. Дорослішання героїні відбувається з усіма належними атрибутами: конфліктами з матір'ю, першим нещасливим коханням і розчаруванням у ньому, новими незвичними друзями, багатими або нігілістично налаштованими, юнацьким протестом і запереченнями, пустощами й жартами над викладачами і неминучою після цього розмовою в директорському кабінеті, грою в аматорському театрі, шкільним випускним і святкуванням повноліття.

Складні стосунки з матір'ю призводять до того, що дівчина без її відома та за підтримки батька наважується самостійно подати заяви на вступ у кілька різних університетів. По багатьох відмовах, один із них, у Нью-Йорку, все ж приймає її документи. І напередодні від'їзду Крістін ставить до відома матір, яка відмовляється навіть провезти її в аеропорт. Глибоко вражена вчинком доньки, жінка всю ніч намагається написати їй листа, аби передати свої почуття, та так і не може цього зробити. Батько ж таємно збирає ці недописані чернетки й передає їх у валізі доньці. Уже в Нью-Йорку, відірвана від звичних обставин і родини, дівчина раптом відчуває необхідність зв'язку з рідним Сакраменто, з якого так довго намагалася втекти у великий світ. Навіть особливе ставлення до віри, прищеплене в католицькій школі, стає їй порятунком у нових життєвих реаліях. Вона знову називає себе своїм звичайним ім'ям. І, прочитавши листи матері, розчулена і вражена, телефонує додому.

Фільм підкупає своєю простотою і відвертістю. Звичайну американську дійсність показано тут без зайвих прикрас, блиску й мішури, традиційно звичних для подібних підліткових драм про дорослішання героя чи героїні. Можливо, вирішена дещо в побутово-реалістичному ключі, стрічка

все ж являє собою романтичну історію пошуку юної дівчини самої себе, дівчини, яка вірить у власні сили, сповнена рішучості й надії попри всі негаразди й необлаштованість довколишнього світу.

Участь Грети Гервіг у низці незалежних фільмів з низьким бюджетом в ролі актриси, ймовірно, сприяли набуттю необхідного кінематографічного досвіду й успішності її власного режисерського дебюту. Та все ж слід відзначити, що успіх фільму «Леді Птаха» багато в чому залежить і від виконавиці головної ролі. Одна з найвизначніших кінонагород – премія «Золотий глобус» у категорії «Найкраща жіноча роль у комедії або мюзиклі» дісталася виконавиці головної ролі Сірші Ронан.

Молодий, однак уже достатньо досвідченій і відомій актрисі, вдалося втілити на екрані складний і суперечливий образ дівчини-підлітка. Важкий характер і внутрішні суперечності юної Крістін Макферсон Сірша Ронан показала цілком закономірними і виправданими, логічними й зрозумілими з позиції своєї героїні. Бунтарство і пошук себе в цьому світі, непримиренність з обставинами, віра у свої сили, рішучість і незламність власних поглядів і переконань становлять основу створеного нею образу. Маленька, тендітна, трошки незграбна дівчина у її виконанні перетворюється на стійку особистість, яка все ж у певний момент не витримує тиску обставин, і тоді їй на допомогу приходить генетичний зв'язок із родиною і рідним містом.

Маленька актриса

Батьки Сірші, Пол, родом із Манчестера, та Моніка, з Ірландії, після весілля оселилися на південному заході Ірландії в містечку Кабра. Через економічну кризу кінця 1980-х молодому подружжю довелося перебраться до США, де 12 квітня 1994 року в Нью-Йорку народилася їхня єдина дочка Сірша Уна Ронан. Сірша ірландською означає «свобода», Уна, ім'я, що дісталось дівчинці у спадок від бабусі по лінії батька, перекладається як «маленький тюлень». Така дивовижно суперечлива гра слів у імені дівчинки, можливо, і вплинула на її майбутню долю.

Намагаючись влаштуватися в Америці, Пол почав відвідувати акторські прослуховування, і йому пощастило. Він отримав кілька ролей, зокрема у таких відомих фільмах, як «Власність диявола» 1997 року з Гаррісоном Фордом і «Боксер» 1997 року з Деніелом Дей-Льюїсом. На зйомки

Сірша Ронан у серіалі «Клініка». США, 2003.

Пол часто брав із собою свою маленьку дочку, і Сірша змалечку звикала до знімального майданчика.

1997 року родина повертається в Ірландію, оселяючись спершу в Дубліні, потім у графстві Карлоу, надалі в дублінському передмісті Гоут. Батько Сірші продовжував зніматися в кіно, щоправда, залишаючись виконавцем ролей тільки другого плану. За кілька років його дочці вдалося перевершити батькові здобутки й вийти на виконання головних ролей, та ще й змагатися за значні кінематографічні нагороди. Шлях цей не був простим. І ролі, які грала Сірша, часто суперечили її дитячому віку й тендітному вигляду.

Дебютом Сірші стала епізодична роль у телевізійному драматичному серіалі «Клініка». Дівчинці було дев'ять років. Ріанна Джерарті, її героїня, з'являлася аж у чотирьох серіях. У десять її наступною роботою стали зйомки в кримінальному серіалі «Доказ». У 2005 році розпочались зйомки романтичної комедії «Я ніколи не буду твоєю» з Мішель Пфайффер у головній ролі, фільму, з якого розпочалась велика акторська кар'єра Сірші Ронан. Доньку героїні – Іззі – зіграла Сірша. Напевне, саме після виходу цього фільму 2007 року маленьку актрису нарешті помітили американські режисери.

Якщо попередні роботи Сірші в кіно були малозначними, то наступна стала для дівчинки подією переламною. Режисер Джо Райт для фільму «Спокута», що вийшов на екрани у 2007 році, шукав виконавицю на роль дівчинки-підлітка Брайоні Толіс, майбутньої письменниці. Дія відбувається в Англії наприкінці 1930-х років. Тринадцятирічна дівчинка з багатою уявою звинувачує Роббі, сина хатньої прислуги й коханця своєї старшої сестри Сесілії, у нападі й гвалтуванні її п'ятнадцятирічної кузини Лоли. За несправедливим звинуваченням хлопець потрапляє до в'язниці. Між сестрами виникає ворожнеча. З початком Другої світової війни його забирають до армії. Сесілія зустрічає Роббі, й вони вирішують бути разом. Брайоні ж усвідомлює серйозність скоєного й спокутує свою провину важкою працею у шпиталі. Вона знаходить сестру й Роббі, та не може знайти порозуміння з ними, і їй доводиться піти. Пізніше вона дізнається про загибель і сестри, і її коханого.

По багатьох роках, уже відомою письменницею, Брайоні в інтерв'ю розповідає про свою книгу, де вона описує події власного життя й вигадує для цієї історії щасливий кінець.

Сірша в ролі Брайоні Толіс замислена, складна і навіть не по роках мудра. Її недитячу зосередженість помітили як нетипову рису для дітей, що виконують головні ролі.

Вона виглядала достатньо впевнено поруч зі своїми дорослими досвідченими партнерами Кірою Найтлі та Джеймсом МакЕвом. Саме за виконання ролі Брайоні Толіс у дитинстві вона вперше була номінована на премію «Оскар» як краща актриса другого плану, а також на «Золотий Глобус» і BAFTA. Жодної нагороди, щоправда, не отримала, та для її тринадцяти років це все одно був успіх. Вона стала однією з наймолодших актрис, яких було номіновано на «Оскар».

Того ж 2007-го на екрани вийшов ще один фільм з її участю – стрічка австралійської режисерки Джилліан Армстронг «Смертельний номер», що оповідала про долю всесвітньвідомого ілюзіоніста Гаррі Гудіні. Хоча головні ролі виконали Кетрін Зета-Джонс і Гай Пірс, фільм не мав значного успіху. Сірші ж знову пощастило опинитися у зірковому складі й працювати поруч із відомими акторами світового рівня.

Зрештою, вона й сама вже була не початківцем, мала, нехай і не такий великий, акторський досвід. Її пізнавали, і, як то кажуть, слава вже йшла попереду неї.

Та це визнання не завжди оберталось своєю привабливою стороною. Сірші довелося дещо змінити у своєму приватному житті: перейти на домашнє навчання, аби позбутися неприємних ситуацій, в які вона часто потрапляла через свою ранню популярність. В іншому вона залишалася звичайною дівчинкою.

Недитячі ролі

У 2008 році важливою для Сірші стала головна роль Ліни Мейфліт у фантастичній стрічці Гіла Кінана «Місто Ембер: Втеча», за яку актриса була номінована на *IFTA* («*Irish Film and Television Awards*»). Фільм за однойменним романом Джин Дюпро оповідає про підземне місто, створене перед апокаліпсисом для збереження життя на планеті. Двоє підлітків, попри існуючий закон і лад, шукають шлях на земну поверхню. Загалом фільм був не надто успішним ні на фестивалях, ні в прокаті.

У 2009 році черговою знаковою роботою в кіно для маленької акторки стала одна з головних ролей у фільмі Пітера Джексона «Милі кості» за однойменним романом Еліс Сіболд. Режисер запросив на одну з головних ролей невідому маленьку акторку, та посеред зйомок, коли Сірша була номінована на «Оскар», *BAFTA* та «Золотий Глобус» за «Спокуту», ситуація змінилась, і в знімальній групі неочікувано з'явилася нова зірка.

Події фільму відбуваються 1973 року в Пенсильванії, США. Сьюзі Селмон, героїня Сірші Ронан, 14-річна дівчинка, гине від рук убивці й спостерігає за своїми близькими впродовж розвитку оповіді. І хоча фільм викликав різнопланові відгуки, роботу Сірші Ронан було оцінено високо. За роль Сьюзі Селмон її номінували на кілька премій, зокрема й на *BAFTA*. Дісталися ж нагороди *IFTA* в номінації «Краща жіноча роль», «Вибір критиків» як «Кращій молодій актрисі чи актору» та премія «Сатурн».

У стрічці «Шлях додому» 2010 року Пітера Віра Сірші випало зіграти роль польської дівчинки-сироти Ірени. За сюжетом Ірена приєднується до втікачів із сибірського ГУЛАГу і задля порятунку прямує разом із ними спершу до Монголії, а потім, коли з'ясується, що й там панує комунізм, через пустелю Гобі й Тибет до Індії. Під час виснажливого походу через пустелю без їжі й води, Ірена помирає. Робота ця також не залишилася поза увагою критики, й актриса отримала нагороду *IFTA* у номінації «Краща жіноча роль».

2011 року режисер Джо Райт знову запросив актрису до

співпраці. Цього разу на головну роль у стрічці «Ганна. Ідеальна зброя», гостросюжетному бойовику. Хоча запропонований жанр був для Сірші незвіданою нівою, вона блискуче перевтілилася в 14-річну біляву дівчинку-вбивцю, що рятується від переслідування спецслужб.

Приблизно саме тоді Сірша вела перемовини з Пітером Джексоном, що якраз запросив її на роль лісового ельфа Тауріель у фільмі «Гоббіт: Пустка Смога». Акторка спершу погодилася на пропозицію, та фільмування стрічки відбувалося в Новій Зеландії, працюючи тут, вона не змогла б долучитись до кількох цікавих для неї проектів. Зрештою відмовившись від «Гоббіта», Сірша зіграла головні ролі в кримінальній стрічці Джеффри С. Флетчера про двох малолітніх кілерів «Віолет і Дейзі» 2011 року, у вампірському фільмі жахів Ніла Джордана «Візантія» 2012 року й у фантастичній стрічці Ендрю Ніккола про інопланетян «Гостя» 2013 року. З тієї саме причини акторці довелося відмовитися від ролі Кіті в «Анні Кареніній» режисера Джо Райта 2012 року. 2013 року Сірша також зіграла головну роль Дейзі у війсьній мелодрамі режисера Кевіна Макдональда «Як я тепер кохаю».

Нові ролі, нові відкриття

2014 року – співпраця з режисером Весом Андерсоном у резонансному фільмі «Готель "Гранд Будапешт"». Сірша зіграла роль дівчини Агати. Попри участь у численних фестивалях і величезні списки номінацій фільму, робота актриси в «Готелі "Гранд Будапешт"» фактично залишилася поза увагою фестивального журі. Подією ж, що цей фільм став першим, на якому Сірша працювала без супроводу батьків.

Того самого року вона знялася в трилері, режисерському дебюті Раяна Гослінга, «Як спіймати монстра». Схоже, підтримка режисерських дебютів для Сірші надалі стає цілком звичною справою.

2015 рік став для акторки більш успішним, аніж попередній. У світ вийшли два знакових для неї фільми. Драматично-психологічний трилер «Стокгольм, Пенсильванія» Ніколь Беквіт оповідає про історію дівчини, яку в дитинстві було викрадено з батьківського дому, і та повертається в тепер чужу для неї родину через двадцять років. Надзвичайно складний загострено-психологічний фільм усе ж не став основним для Сірші в цьому році.

Важливішою для її акторської кар'єри стрічкою виявився «Бруклін», історична драма, знята Джоном Кроулі за однойменним романом Колма Тойбіна 2009 року видання. Йдеться про події 1950 року. Еліс Лейсі полишає рідне ірландське містечко й вирушає на пошуки роботи в Америку. Попри складності, життя на новому місці поступово налагоджується: у Еліс є робота, вона навчається на бухгалтеря, юнак із великої італійської родини робить їй пропозицію... Та в той момент, коли здається, що щастя уже в руках, трагічні новини з батьківщини змушують дівчину повернутися до Ірландії.

Повернення стає для Еліс неабияким випробуванням. Рідна земля, не без участі матері й друзів, ніби спокуша-

Сірша Ронан – Дейзі у фільмі
«Віолет і Дейзі».
Режисер Джеффі С. Флетчер. США, 2011.

Сірша Ронан – Еліс Лейсі у фільмі «Бруклін».
Режисер Джон Кроулі. Ірландія, Великобританія, Канада, 2015.

ють дівчину привабливим майбутнім тут, в Ірландії. Героїні Сірші доводиться вирішити серйозний внутрішній конфлікт: віддатися такому привабливому звичному плину і насолодитися уже здобутим чи будувати нове незвідане й невідоме життя в Америці по суті з нового чистого аркуша. Зважитись на серйозний крок і найважливіше рішення в житті Еліс допомагають місцеві мешканці.

Надзвичайно насичений кольорами, фактично розфарбований, романтичний, навіть ванільний «Бруклін» проникливо та з любов'ю оповідає, зокрема, про ірландське коріння Америки, про подолання найважливішого відриву, який може відбутися в житті людини, – з-під батьківської опіки й від рідної землі.

У «Брукліні» Сірша Ронан створює образ молодої емігрантки, надзвичайно прив'язаної до власної родини: матері й сестри, до рідного містечка. Здається, тільки допомога рідних і знайомих керує вчинками дівчини, а вона сама лише обирає краще для себе за існуючих можливостей. Та насправді в момент найвищої кульмінації розвитку подій Еліс проявляє свій характер й знаходить сили відверто, в обличчя, в очі назвати негідні вчинки негідними і відповісти на найскладніше питання. З цього моменту, здається, вона втрачає флер маленької наївної дівчинки і перетворюється на дорослу самостійну жінку, яка свідомо й цілеспрямовано обирає своє майбутнє життя і береться до втілення своїх мрій власноруч, уже не покладаючись на допомогу сторонніх.

Роботу Сірші в «Брукліні» високо оцінили. На 2015 рік критики визначали роль Еліс Лейсі як найважливішу та найзначнішу в житті акторки, зауваживши, що саме в ній Сірша Ронан мала можливість продемонструвати весь спектр свого акторського хисту. За цю роль вона здобу-

ла кілька значних нагород: кінопремію Голлівуду новій акторці, Нагороду за акторський прорив Гемптонського МКФ, нагороду як «найкраща акторка» Спільноти кінокритиків Нью-Йорка, номінації на *BAFTA* і «Оскар». Та знову «Оскар» дістався не Сірші, а Брі Ларсон за фільм «Кімната». За іронією, сюжет «Кімнати» чимось нагадує сюжет «Стокгольм, Пенсильванія».

Того ж 2015 року Сірша, як і її героїня з «Брукліна», перебралася до США на постійне місце проживання. Молода амбітна акторка доволі часто з'являється в неординарних експериментальних проектах. Зокрема, такими є «З любов'ю, Вінсент» Дороти Кобелі і Г'ю Велчмена та «Леді Птаха» Грети Гервіг 2017 року.

Американські кінокритики ретельно відстежують оскарівських номінантів. За їхніми підрахунками, Сірша Ронан на сьогодні є другою молодшою актрисою, яка отримала дві номінації «Оскар» у віці 21 рік. А також і другою наймолодшою актрисою, що отримала три номінації «Оскар» до 24 років. І нехай у її скарбничці поки що бракує американської статуетки, у свої 24 роки вона вже впевнено заявила про себе, будучи талановитою неординарною актрисою зі світовим визнанням.

2018 року у світ має вийти, принаймні вже проанонсовано, два фільми з її участю: «На березі» – британський драматичний фільм режисера Домініка Кука за однойменним романом Ієна Мак'юена про складності взаємин усередині молоді родини та «Мері – королева Шотландії» – британський фільм режисерки Джозі Рурк за сценарієм Бо Віллімона за книгою британського історика Джона Гая «Мое серце належить мені: життя Мері, королеви Шотландії». Ролі обіцяють глядачам нові цікаві зустрічі з акторкою й подальше відкриття багатогранного, яскравого таланту Сірші Ронан.